

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) jämte motioner i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. Näringsutskottet behandlar förslagen på tilläggsbudget i ett separat yttrande, 1999/2000:NU7y.

Näringsutskottet tillstyrker propositionen i berörd del och avstyrker samtliga här aktuella motionsyrkanden. I yttrandet finns 12 avvikande meningar (m; kd; c; fp).

Propositionen

Näringsutskottet behandlar i detta yttrande följande förslag till riksdagsbeslut:

6. (delvis) att riksdagen godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 enligt tabell 7.1 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 7.1).

Motionerna

De motioner som behandlas här är följande:

1999/2000:Fi12 av Bo Lundgren m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

6. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 i enlighet med vad som anförts i motionen om riktlinje för budgetarbetet,

11. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om privatisering av statlig egendom (kapitel 6.2),

13. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagande och nya arbetstillfällen (kapitel 6.2).

1999/2000:Fi13 av Alf Svensson m.fl. (kd) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

3. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 enligt tabell 9.1 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 9),

10. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om företagande och nya arbetstillfällen.

1999/2000:Fi14 av Lennart Daléus m.fl. (c) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

9. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om goda villkor för företagandet,

17. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområdena 1–27 åren 2001–2003 som riktlinjer för regeringens arbete i enlighet med vad i motionen anförts.

1999/2000:Fi15 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

6. (delvis) godkänner den preliminära fördelningen av utgifterna på utgiftsområden för åren 2001–2003 som redovisas i motionen som riktlinjer för regeringens budgetarbete (tabell A),

14. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förenklingar och avregleringar för företagande.

1999/2000:Fi47 av Inger Lundberg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utrymme inom utgiftsområde 24 för verksamheter av det slag som anges i motionen.

Näringsutskottet

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar främst utgifter för olika regionalpolitiska utvecklingsinsatser och företagsstöd samt medel från EG:s regionalfond. Utgiftsområdet brukar benämnas den "lilla" regionalpolitiken. För år 2000 uppgår anvisade medel enligt statsbudgeten till 3,3 miljarder kronor, varav 1,3 miljarder kronor avser anslaget för allmänna regionalpolitiska åtgärder. Sedan Sverige blev medlem i EU redovisas återflödet från EG:s regionalfond inom utgiftsområdet. För innevarande år uppgår detta till ca 1 miljard kronor och avser utbetalningar för två programperioder. Europeiska regionala utvecklingsfonden delfinansierar för programperioden 2000–2006 strukturfondsprogrammen inom mål 1 och mål 2 samt gemenskapsinitiativen Urban och Interreg i deras helhet. Utgiftsprognosen för år 2000 uppgår till 0,4 miljarder kronor mer än vad som anvisats enligt statsbudgeten. Till största delen beror avvikelsen på att vissa åtaganden skall täckas av anslagsbehållningar på s.k. äldreanslag samt anslagssparande på anslaget för Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Länsstyrelserna i Norrbottens och Jämtlands län är utsedda till förvaltningsmyndigheter för strukturfondsprogrammen i mål 1-området. Regeringen avser vidare att utse länsstyrelserna i Gävleborgs, Örebros och Jönköpings län till förvaltningsmyndigheter och utbetalande myndigheter i mål 2-området och beräknar att överlämna de fyra programdokumenten för mål 2 till EG-kommissionen i april 2000. För gemenskapsinitiativet Interreg III A

har uppdrag lämnats att arbeta fram programdokument för i stort sett samma områden som under programperioden 1995–1999, och för Urban har det lämnats en inbjudan till Göteborgs stad att utarbeta ett programdokument.

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté (dir. 1999:2) som skall lämna förslag om den framtida inriktningen och utformningen av den svenska regionalpolitiken. Kommittén skall bl.a. utarbeta en strategi för regional balans. Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti 2000. Regeringen avser att under år 2001 återkomma till riksdagen med anledning av utredningens slutbetänkande.

Inom utgiftsområdet avses 1,5 miljarder kronor omfördelas under åren 2000–2004 för att inom ramen för ett nationellt IT-infrastrukturprogram bidra till utbyggnad av regionala transportnät som inte kommer till stånd på kommersiella grunder. Regeringen har tillsatt en särskild utredare, kommunalrådet Peter Roslund, som bl.a. skall föreslå vilka transportnätförbindelser som skall prioriteras av regional- och näringspolitiska skäl (dir. 2000:4). EG-kommissionen har ännu inte godkänt stödformen nedsatta socialavgifter, sägs det vidare. De medel som härigenom tills vidare frigörs skall i stället användas för att på andra sätt förbättra förutsättningarna för näringslivet i främst de områden som hittills haft nedsatta socialavgifter. Förutom att delvis finansiera utbyggnaden av nämnda transportnät avser regeringen att utarbeta ett särskilt program för att främja användningen av modern informationsteknik i företag i dessa områden.

Jämfört med de preliminära utgiftsområdesramarna som redovisades i budgetpropositionen för år 2000 beräknas utgiftsområdet öka med 230 miljoner kronor för år 2001 och med 110 miljoner kronor för år 2002. Skillnaden förklaras huvudsakligen av att vissa åtgärder behöver vidtagas i kommuner med särskilda omställningsproblem, främst på grund av strukturomvandlingar inom försvarsmakten. Dessutom förstärks arbetet med att stödja projekt inom ramen för regionala och lokala resurscentrum för kvinnor inom främst nationella stödområden och EG:s strukturfondsområden. För att ge stöd för den fortsatta processen med regionala tillväxtavtal beräknas således de regionala och lokala resurscentrumen tillföras 10 miljoner kronor.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 2001–2003 till 4 067, 3 204 och 3 304 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Motionerna

I motion 1999/2000:Fi12 (m) föreslås följande utgiftsramar för utgiftsområde 19 för åren 2001–2003: 3 767, 2 674 och 2 394 miljoner kronor, vilket innebär respektive 300, 530 och 910 miljoner kronor mindre än regeringens förslag. Den svenska regionalpolitiken har i ett historiskt perspektiv försökt lösa problem genom att styra resurser till utsatta orter, regioner eller till företag i kris, varvid en gemensam nämnare har varit en strävan att eliminera olika komparativa nackdelar i landets olika delar, anför motionärerna. De anser att resultatet har blivit att befintliga näringslivsstrukturer bevarats och inte förmått möta en föränderlig omvärlds krav och att stöden också har snedvridit konkurrensen. Det riktade bidraget med anledning av det försvars-

politiska beslutet bör minskas och återstoden bör användas till att utveckla lokal företagsamhet för att öka tillväxten, föreslår motionärerna. De menar att den framtida regionalpolitiken måste ha sin utgångspunkt i de förutsättningar som olika regioner har och att det då krävs en regionalpolitik som främjar goda utvecklingsbetingelser i hela Sverige. Med minskad politisk styrning och detaljreglering kan det lokala engagemanget och kunnandet bättre tas till vara, säger motionärerna. De menar att det bästa sättet att underlätta en sådan utveckling är att förstärka regionernas konkurrenskraft. För detta krävs bl.a. ändrade lagar, minskad regelbörda, sänkta skatter och förbättrat vägnät. Staten skall inte med olika subventioner konkurrera med de bredbandsaktörer som redan etablerat sig på marknaden, sägs det vidare. Angelägna utbyggnader som inte är kommersiellt möjliga bör i stället komma till stånd genom att staten upphandlar bredbandstjänster. Staten skall stå neutral till teknivalet och följa marknadens utveckling, anför motionärerna.

Kristdemokraterna anser att nedsättningen av socialavgifterna med 8 procentenheter som gällt ett antal år i stödområde 1 och delar av stödområde 2 bör vara kvar, sägs det i motion 1999/2000:Fi13 (kd). Utgiftsramen ökar till följd av detta med ca 370 miljoner kronor årligen. Att EU inte avgjort frågan om stödet är ”tillåtet” är inte ett skäl att avskaffa ersättningen, anför motionärerna. Kristdemokraterna avvisar också vissa delar av regeringens IT-satsning som budgeterats på detta utgiftsområde, vilket leder till ett minskat resursbehov. Sammantaget föreslås ramen för utgiftsområdet ökas med 290 miljoner kronor år 2001, med 320 miljoner kronor år 2002 och med 120 miljoner kronor år 2003, vilket innebär följande utgiftsramar för åren 2001–2003: 4 357, 3 524 och 3 424 miljoner kronor. Trots att det pågår en ny flyttvåg från landsbygden har regeringen varit passiv på det regionalpolitiska området, hävdar motionärerna. De uppger att ett centralt mål för den kristdemokratiska regionalpolitiken är att skapa förutsättningar för en livskraftig landsbygd med människor i alla åldrar och med arbetsmöjligheter, god service, bra miljö och rik kultur. Regionalpolitiken kan inte ses isolerad, och därför måste den statliga sektorspolitiken ta regionalpolitisk hänsyn, anför motionärerna. De föreslår att regionalpolitiska konsekvensanalyser skall upprättas, innan beslut tas som påtagligt kan komma att förändra förutsättningarna i områden som är beroende av en aktiv regionalpolitik. För landsbygdens utveckling är det också av stor betydelse att samhällsservicen, dvs. utbildning, kultur, samlingslokaler, kommunikationer etc., hålls på en rimlig nivå, säger motionärerna. De anser att en översyn av den nationella stödområdesindelningen borde ingå i den översyn av regionalpolitiken som den regionalpolitiska utredningen skall göra.

I motion 1999/2000:Fi14 (c) föreslås att 4 292 miljoner kronor skall avsättas till utgiftsområde 19 för år 2001, 3 429 miljoner kronor för år 2002 och 3 529 miljoner kronor för år 2003, vilket innebär 225 miljoner kronor utöver regeringens förslag för vardera året. Regeringen föreslår i propositionen att det under åren 2001–2004 skall användas 1 500 miljoner kronor till satsningar på IT-infrastruktur, konstaterar motionärerna, men menar att denna investering bör finansieras inom andra utgiftsområden. Satsningen motsvarar ca 375 miljoner kronor per år under åren 2001–2004, säger motionärerna och

anser att dessa medel, plus ytterligare 225 miljoner kronor per år, bör användas för att Sverige skall få tillgång till en större del än för närvarande av EU:s strukturfonder. En översyn bör göras vad gäller utbetalning till projekt finansierade med dessa medel, anför motionärerna – bl.a. bör en ändring ske av den modell som tillämpas för närvarande och som innebär att medel betalas ut i efterskott.

Följande utgiftsramar föreslås i motion 1999/2000:Fi15 (fp) för åren 2001–2003: 3 234, 2 371 och 2 471 miljoner kronor, vilket innebär 833 miljoner kronor mindre respektive år än regeringens förslag. Den av regeringen förda regionalpolitiken har inte varit framgångsrik, och Folkpartiet är kritiskt mot den, liksom mot delar av EU:s regionalpolitik, anför motionärerna. Företag skall inte drivas med bidrag, det är osunt och ger mycket snart snedvridande effekter. Den regionalpolitik motionärerna förordar innebär en annan prioritering av statens ekonomiska satsningar. De vill dra ned på den selektiva politiken, som huvudsakligen flyttar arbetsplatser från en ort till en annan med statliga bidrag. I stället vill de satsa på högre väganslag, bättre villkor för turismen, sänkt arbetsgivaravgift i hela landet, fortsatt utveckling av de s.k. regionala högskolorna, statliga garantier för att säkra goda IT-kommunikationer också i glesbygd, åtgärder för att säkra ett basutbud av service i hela landet, etc. Utbyggnaden av bredband bör huvudsakligen skötas av det privata näringslivet, anför motionärerna avslutningsvis.

Vissa kompletterande uppgifter

Näringsutskottet har nyligen i betänkande 1999/2000:NU14 behandlat olika regionalpolitiska frågor. När det gällde den allmänna inriktningen av regionalpolitiken hänvisade utskottet till att regionalpolitiken berörs av olika utredningsarbeten, som kommer att leda till vidgade kunskaper inom detta område, främst Utredningen om den framtida regionalpolitiken (dir. 1999:2) – reservation (m, kd, c, fp). Riksdagen följde näringsutskottet.

Den regionalpolitiska utredningen överlämnade i början av maj 2000 ett delbetänkande – Utgångspunkter för 2000-talets regionalpolitik (SOU 2000:36). I delbetänkandet sammanfattas analyser av bl.a. samband mellan demografiska förändringar, sysselsättning och ekonomisk tillväxt och diskuteras utgångspunkter och övergripande mål för en framtida regionalpolitik.

Näringsutskottet har nyligen behandlat regeringens skrivelse 1999/2000:33 om utvecklingsprogram för kommuner med särskilda omställningsproblem, främst på grund av strukturomvandlingar inom Försvarsmakten (bet. 1999/2000:NU10) – reservationer (m, kd, fp). Riksdagen följde utskottet.

Näringsutskottets ställningstagande

Den ekonomiska vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för år 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna. Förslagen om ramar för utgiftsområde 19 är en del av denna överenskom-

Utgiftsområde 21 Energi

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna energiforskning och energiteknisk utveckling, investeringsbidrag till utbyggnad av el- och värmeproduktion samt ekonomiskt stöd för eleffektivisering och minskad elanvändning för uppvärmning av bostäder och lokaler. Utgiftsområdet omfattar också åtgärder för energieffektivisering m.m. i bl.a. Baltikum och Östeuropa, vilket utgör en viktig del av den svenska klimatpolitiken. För år 2000 uppgår de totala anslagen enligt statsbudgeten till 1,4 miljarder kronor.

Inom utgiftsområdet prioriteras under år 2000 uppföljningen av det energipolitiska program som beslutats av riksdagen (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12). Satsningen uppgår till totalt drygt 9 miljarder kronor och löper fram t.o.m. år 2004. Enligt det energipolitiska beslutet skall den andra reaktorn i Barsebäcksverket ställas av senast den 1 juli 2001. Ett villkor för stängningen av den andra reaktorn är att kraftbortfallet kan kompenseras genom minskad elanvändning och ny elproduktion. Regeringen avser att i budgetpropositionen för år 2001 redovisa sin bedömning av om detta villkor är uppfyllt.

I samband med införandet av schablonberäkning på elmarknaden avskaffades systemet med leveranskoncession. En särskild utredare, konkurrensrådet Anita Sundberg, har tillsatts med uppgift att kartlägga omfattningen av de dåvarande leveranskoncessionärernas långsiktiga kraftanskaffningsavtal samt avtalens utformning och karaktär (dir.1999:89). Utredaren skall bedöma konsekvenserna av dessa avtal och – om så bedöms lämpligt – föreslå generella lösningar och/eller ta upp förhandlingar med berörda parter i syfte att få villkoren justerade. Utredaren skall lämna sitt förslag senast den 1 oktober 2000. Regeringen avser därefter att ta ställning till behovet av ytterligare åtgärder. En annan viktig fråga vad gäller elmarknadens funktionssätt är tillgången på effektreserver i det svenska elsystemet och behovet av åtgärder för att trygga elförsörjningen vid höglast, sägs det. Affärsverket svenska kraftnät skall bevaka tillgången på höglastkapacitet i det svenska elsystemet och förmedla relevant information till marknadens aktörer. Svenska kraftnät skall också utveckla marknadsinstrument som kan bidra till att säkra tillgången på effekt vid toppbelastning. Resultatet av detta arbete skall rapporteras till regeringen senast den 15 augusti 2000. Därefter avser regeringen att ta ställning till behovet av ytterligare åtgärder.

Ett viktigt led i omställningen av energisystemet är att goda ekonomiska förutsättningar skapas för den förnybara elproduktionen. I detta sammanhang spelar vindkraften en nyckelroll, och den kan också bidra till att uppfylla flera av de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen beslutat om. En god handlingsberedskap för en fortsatt vindkraftsutbyggnad är därför av strategisk betydelse. Regeringens bedömning är att planeringsmål för vindkraften kan utgöra ett lämpligt verktyg för att främja en sådan utveckling. Regering-

en avser därför att, i enlighet med det förslag som Vindkraftsutredningen redovisat i sitt slutbetänkande Rätt plats för vindkraft (SOU 1999:75), uppdra åt Statens energimyndighet att redovisa områden med goda förutsättningar för vindkraft. Vidare ingår det i Energimyndighetens ansvar att ta fram uppgifter om områden av riksintresse för energiproduktion, t.ex. vindkraft. Vindkraftsutredningen har också föreslagit att en övergripande kartläggning av lokaliseringsförutsättningarna för etablering av vindkraft till havs och i fjällen skall genomföras. Ett programarbete med en sådan inriktning pågår för närvarande inom Regeringskansliet. Med detta utredningsarbete som underlag avser regeringen att återkomma så snart som möjligt till riksdagen med förslag om ett lämpligt planeringsmål för vindkraften och förslag för att möjliggöra att ett sådant planeringsmål uppfylls.

Med nuvarande elpriser är en stor del av den el som produceras med förnybara energikällor inte lönsam. Riksdagen har, efter förslag i budgetpropositionen för år 2000, fattat beslut om ett tillfälligt stöd till den småskaliga elproduktionen (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:NU3). Stödet ersatte fr.o.m. den 1 november 1999 det skydd som systemet med leveranskoncession tidigare innebar. Det tillfälliga stödet gäller t.o.m. år 2000. Bidraget uppgår till 9 öre per kWh. Stödet behandlas för närvarande av EG-kommissionen. För att bl.a. finna en mer långsiktig lösning vad gäller skyddet för småskalig elproduktion ser en arbetsgrupp för närvarande över systemet för stöd till elproduktion från förnybara energikällor. Arbetsgruppen skall se över samtliga stödordningar på området och, om det bedöms lämpligt, föreslå ett samlat program. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i denna fråga i maj 2000 eller i budgetpropositionen för år 2001. Statens energimyndighet har på regeringens uppdrag utrett frågan om biobränslenas konkurrenskraft vid fjärrvärmeleveranser till industrin. I en rapport i februari 2000 föreslog Energimyndigheten att ett stöd inrättas till biobränslegenererad värme som levereras till industrin. Rapporten är för närvarande föremål för remissbehandling.

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 2001–2003 till 2 262, 2 085 och 1 302 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Motionerna

I motion 1999/2000:Fi12 (m) föreslås följande utgiftsramar för utgiftsområde 21 för åren 2001–2003: 1 233, 1 271 och 1 232 miljoner kronor, vilket innebär respektive 1 029, 814 och 70 miljoner kronor mindre än regeringens förslag. Den omfattande satsningen på energiomställningsprogrammet har inte givit avsedd effekt, säger motionärerna. Trots detta har en förtida avveckling av säker och miljövänlig, svensk kärnkraft inletts, vilket fått till följd att koldioxidutsläppen och andra miljöskadliga utsläpp i norra Europa ökat kraftigt, hävdar motionärerna. De menar att målsättningen med energipolitiken bör vara att skapa en väl fungerande avreglerad energimarknad, som bidrar till ökad sysselsättning, god miljö och välfärd. De avvisar såväl den förtida kärnkraftsavvecklingen som den bidragspolitik som de anser att avvecklingen medfört. Energimyndigheten kan därför, enligt motionärerna,

minska sin verksamhet, och bidragen till etanolforskning bör minskas. Samtidigt betonar de vikten av att upprätthålla energiforskningen, såväl inom det här aktuella utgiftsområdet som inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Sammantaget bör utgiftsramen för utgiftsområde 21 för år 2001 minskas med 542 miljoner kronor, för år 2002 med 549 miljoner kronor och för år 2003 med 543 miljoner kronor, anför det i motion 1999/2000:Fi13 (kd). Beslutet om stängning av Barsebäcksverkets första reaktor innebär nya årliga kostnader för staten, säger motionärerna. De anser att kärnkraften skall avvecklas, men i takt med att förnybara energislag kan fasas in. Beslutet om kärnkraftsavvecklingen har, enligt deras uppfattning, kommit för tidigt och utan grundläggande konsekvensanalyser – hänsyn har inte tagits till miljöeffekter och effekter på ekonomi och sysselsättning. Dessutom finns för närvarande inte förnybar elproduktion i den omfattning som krävs för en förnuftig utfasning av kärnkraften, säger motionärerna. Mot den bakgrunden avvisade Kristdemokraterna förslaget om stängning av Barsebäcksverkets första reaktor och avtalet för den ekonomiska uppgörelsen mellan staten och kraftbolagen. Den totala finansiella kostnaden för denna stängning kommer att uppgå till ca 8,3 miljarder kronor. Bara för innevarande år innebär stängningen en kostnad på 1,3 miljarder kronor och för åren 2001–2003 1,2 miljarder kronor per år; kostnader som uppstår på grund av singeldrift, avställnings- och servicedrift samt kostnader för att kompensera förlusten av framtida kassaflöden till följd av stängningen, anför motionärerna. De anser att kompensation för stängning inte skall utgå. De ökade koldioxidutsläpp som blivit följden av stängningen av Barsebäcksverkets första reaktor är ett stort hot mot miljön och ökar riskerna för allvarliga växthuseffekter, påstår motionärerna. De menar därför att satsningar på forskning och utveckling av alternativa energislag är mycket angelägna. Det har dock visat sig att delar av omställningsprogrammet har gett begränsat resultat, och regeringen har därför återigen tvingats dra ned på anslagen i år och nästa år, säger motionärerna. De anser att medlen i första hand skall satsas på energieffektivisering och på att finna metoder att öka el- och värmeproduktion baserad på förnybara energislag. Anslaget för energiforskning kan, enligt motionärerna, minskas med 200 miljoner kronor under vart och ett av de kommande åren.

Centerpartiet står fast vid energiuppgörelsen med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet, sägs det i motion 1999/2000:Fi14 (c). Inför det kommande energibeslutet år 2003 föreslår motionärerna en ökning av den av regeringen angivna ramen med 350 miljoner kronor för att garantera ett stöd till omställning av det svenska energisystemet. Inriktningen på det kommande energibeslutet bör vara att eftersträva ett decentraliserat energisystem, baserat på småskalig och förnybar energiproduktion, anför motionärerna. För åren 2001 och 2002 föreslås en ökning av ramen med 100 miljoner kronor, avsedda för energiforskningen. Det utökade samarbete med svensk fordonsindustri kring utveckling av mer miljövänliga och energieffektiva fordon som ingår i den ram som regeringen förordar är visserligen bra, säger motionärerna, men det får inte gå ut över statens anslag till forskning och utveckling inom energiområdet vid universitet och högskolor.

Snabbavvecklingen av Barsebäcksverket framstår allt tydligare som en miljömässig katastrof, anfördes det i motion 1999/2000:Fi15 (fp). Sedan det första aggregatet stängdes, har Sverige varje dag importerat el från fossileldade kraftverk i andra länder, främst Danmark, och den svenska staten har indirekt köpt in sig i fyra andra kärnkraftverk i Tyskland, säger motionärerna. De menar att växthuseffekten framstår som en miljöpolitisk huvudfråga och att det är helt fel att prioritera en avveckling av kärnkraften till priset av ökade koldioxidutsläpp. Motionärerna hänvisar till motion 1999/2000:N25 (fp), väckt med anledning av propositionen om Barsebäcks stängning (prop. 1999/2000:63), där den av regeringen redovisade kostnaden bedömdes vara en kraftig underskattning av den verkliga kostnaden. Det alternativ som motionärerna förordar är att Barsebäcksverkets första reaktor startas om, vilket fortfarande är tekniskt möjligt, och att alla planer på att stänga Barsebäcksverkets andra reaktor avbryts. Med utgångspunkt i uppgifterna i den nyssnämnda propositionen kan den statsfinansiella effekten av en sådan politik beräknas till minst 1,2 miljarder kronor per år i flera år framåt, säger motionärerna. De stöder de flesta av de program som finns för att främja alternativa energikällor och hushållning med energi, men anser att dessa investeringsprogram kan bedrivas i långsammare takt om Barsebäcksverket inte avvecklas så snabbt som regeringen förordar. Följande utgiftsramar föreslås för åren 2001–2003: 822, 824 och 387 miljoner kronor, vilket innebär respektive 1 440, 1 261 och 915 miljoner kronor mindre än regeringens förslag.

Vissa kompletterande uppgifter

I det energipolitiska betänkandet 1999/2000:NU15 behandlades olika energipolitiska frågor. När det gällde riktlinjerna för energipolitiken hänvisade utskottet till 1997 års energipolitiska beslut (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12). I reservationer (m, fp; kd; mp) redovisades respektive partiers syn på bl.a. frågan om avvecklingen av kärnkraften.

Utskottet har nyligen behandlat proposition 1999/2000:63 om godkännande av avtal om ersättning i samband med stängning av Barsebäcksverket, m.m. (bet. 1999/2000:NU11) – reservation (m, kd, fp) med avslag på propositionen. Riksdagen fattade beslut i ärendet den 10 maj 2000.

Näringsutskottets ställningstagande

Förslagen om ramar för utgiftsområde 21 är en del av den överenskommelse som ingåtts mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet om den ekonomiska vårpropositionen. Förslagen för detta utgiftsområde baserar sig på den överenskommelse som våren 1997 träffades mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Med hänvisning till det anförda tillstyrker näringsutskottet de i propositionen framlagda förslagen till ramar för utgiftsområde 21. Samtliga här aktuella motioner avstyrks i berörda delar.

Propositionen

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, teknologisk infrastruktur, konkurrensfrågor, teknisk forskning och utveckling, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt konsumentfrågor. För år 2000 uppgår de totala anslagen på statsbudgeten till 3,0 miljarder kronor, varav ca 0,9 miljarder kronor till näringspolitik, 0,2 miljarder kronor till teknologisk infrastruktur, bl.a. patentfrågor, teknisk provning och kontroll, 0,1 miljarder kronor till konkurrensfrågor, 0,7 miljarder kronor till teknisk forskning och utveckling, 0,6 miljarder kronor till rymdverksamhet, 0,4 miljarder kronor till utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande samt 0,1 miljarder kronor till konsumentfrågor. Inom utgiftsområdet avsätts resurser för att säkerställa och utveckla tillgången på teknik- och kunskapsöverföring från bl.a. högskolorna till små och medelstora företag.

I propositionen om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken (prop. 1999/2000:71) föreslås en ny myndighetsstruktur på central nivå för närings- och innovationspolitik. Regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för år 2001 med en närmare redovisning av omfördelningar på anslags- och utgiftsområdesnivå. Regeringen beslöt hösten 1999 att avsätta 6 miljoner kronor till utformning av ett Internetbaserat informationssystem med myndighetsinformation riktat till företag. En kundundersökning har genomförts för att ta fram en samlad bild av hur företag upplever bl.a. myndigheters information. Undersökningen skall också vara ett stöd i bl.a. statens styrning av myndigheterna vad gäller förenklingar och förbättringar för småföretag. Regeringen avser att tillföra ytterligare 15 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003 för dessa satsningar.

I proposition 1999/2000:86 om ett informationssamhälle för alla (den s.k. IT-propositionen) föreslås en satsning för att öka IT-kompetensen i småföretag. Satsningen skall genomföras under en tvåårsperiod, med början år 2001. Regeringen har tillfört Konkurrensverket resurser för att genomföra mer generella och branschspecifika åtgärder för ökad konkurrens, bl.a. inom bygg- och boendesektorn. Regeringen avser att i budgetpropositionen för år 2001 tillföra Konkurrensverket ytterligare 5 miljoner kronor under perioden 2001–2003 för konkurrensfrämjande arbete. Senare i vår planerar regeringen att återkomma med förslag som syftar till att öka konkurrensen och att stärka konsumenternas ställning.

Regionala tillväxtavtal är ett instrument i en ny regional näringspolitik. Utgångspunkten är att det regionala inflytandet över näringspolitiken skall öka och att tillgängliga resurser skall användas mer flexibelt. Program, som innehåller prioriterade insatser och åtgärder som skall genomföras under åren 2000–2002, har utarbetats i regionala partnerskap. Samtliga län har lämnat in sina avtal till regeringen. Regeringen ser mycket positivt på den process som har utvecklats kring tillväxtavtalen och på den lokala och regionala mobilisering som sker för tillväxt och sysselsättning.

Konsumentpolitiska kommittén överlämnade i april 2000 sitt slutbetänkande *Starka konsumenter i en gränslös värld* (SOU 2000:29), i vilket redovisas mål och medel för konsumentpolitiken inför ett nytt sekel. Regeringen

avser att under hösten 2000 lägga fram förslag om den framtida konsumentpolitiken och även behandla frågor rörande prisinformation till konsumenter.

De totala anslagen för utgiftsområde 24 beräknas öka för år 2001. Detta är till övervägande del en följd av en anslagsteknisk förändring i samband med fullständig övergång till användande av bemyndigandetekniken vid styrning av verksamheten under anslaget Teknisk forskning och utveckling (D1)

Ramen för utgiftsområdet beräknas för åren 2001–2003 till 3 197, 2 977 och 2 895 miljoner kronor. I bilaga redovisas en sammanställning av regeringens och oppositionspartiernas förslag till utgiftsramar.

Motionerna

I motion 1999/2000:Fi47 (s) begärs ett riksdagsuttalande om att det framöver skall finnas ekonomiskt utrymme för en fortsatt verksamhet med s.k. designcheckar och projekt på designområdet. Intresset för svensk industridesign har ökat starkt på senare år, vilket bl.a. har kommit till uttryck i ett program av Landsorganisationen i Sverige (LO) – Sverige i God form, säger motionären. Att designfrågorna kommit i fokus har olika skäl – ett är designens ökade betydelse i den internationella konkurrensen, ett annat är den sparsmakade svenska designtraditionen och ett tredje är goda designutbildningar och en kår av skickliga designers. Även en ökad miljömedvetenhet kan antas spela en roll för att varors utformning fått ökad betydelse. Motionären nämner att i Ljusnarsberg och Hällefors utvecklas Bergslagens Industridesignforum som en mötesplats mellan designers, allmänhet och företagare och att det på många andra orter i landet också pågår intressanta designprojekt i nära samarbete mellan näringsliv och samhälle. De satsningar staten gör på designutbildning och forsknings- och utvecklingsarbete inom designområdet spelar en viktig roll för näringslivet, säger motionären. Hon erinrar om att Stiftelsen Svensk Industridesign till mycket begränsade kostnader – i storleksordningen 10 miljoner kronor årligen – gör viktiga insatser för att öka främst de små företagens förmåga att använda designers i sitt arbete.

S.k. designcheckar har via stiftelsens regionkontor tidigare erbjudits småföretagare, som velat samarbeta med en industridesigner för att utveckla en eller flera produkter, konstaterar motionären. Beloppen har varit små, men givit betydande effekter, sägs det. En designcheck fick uppgå till högst 50 % av företagarens kostnad och ha ett belopp på högst 25 000 kr. Många företagare har upplevt den här typen av konsultinsatser som främmande och behövt stimulansen för att se designens möjligheter i sina företag, anför motionären och nämner att designcheckarna också har bidragit till att ge de deltagande företagen PR och stärkt kompetensen i företagen. Medel till designcheckarna har t.o.m. år 1999 tillhandahållits Stiftelsen Svensk Industridesign av ALMI Företagspartner AB, men detta upphörde i samband med att ALMI fick ett generellt sparuppdrag för år 2000, säger motionären, som anser att ett betydelsefullt inslag i svensk näringspolitik därmed kom att upphöra utan politiska prioriteringar eller avvägningar. I Sveriges konkurrentländer, t.ex. Finland, Tyskland, Norge, Danmark och Storbritannien, görs kraftfulla satsningar på designområdet, säger motionären. Hon föreslår att, när riksdagen nu lägger fast ramarna för de närmaste årens näringspolitiska insatser, ut-

rymme skall säkras för verksamheten med designcheckar, men också att utrymme skall säkras för mer långsiktiga åtaganden för nya projekt såsom Bergslagens Industridesignforum.

Det svenska näringslivsklimatet måste, på grund av den ökande internationella konkurrensen, formas så att det blir attraktivt att driva företag, investera och arbeta i Sverige, anför det i motion 1999/2000:Fi12 (m). Då krävs generella åtgärder som förbättrad konkurrenssituation, avregleringar, ändrad lagstiftning och sänkta skatter. Inom utgiftsområdet föreslår motionärerna ökade resurser till anslaget till småföretagsutveckling, varvid de kooperativa frågorna förutsätts lösas inom ramen för det anslaget. Teknisk forskning och utveckling föreslås vidare få ökade anslag, liksom Marknadsdomstolen. Följande utgiftsramar föreslås för åren 2001–2003: 2 936, 2 784 och 2 752 miljoner kronor, vilket innebär respektive 261, 193 och 143 miljoner kronor mindre än regeringens förslag.

En politik för att ge företagande, kreativitet och kunskap ett större utrymme måste bedrivas för att Sverige skall kunna bibehålla sitt försprång inom IT-branschen och för att försprång skall kunna utvecklas även inom andra områden, anför motionärerna vidare. De menar att Sverige behöver en ut-budsinriktad politik. Tre huvudsakliga utmaningar skiljer, enligt motionärerna, det nuvarande Sverige från ett Sverige som är framgångsrikt när det gäller att ta till vara mänskliga resurser. För det första måste omvandlingen och förnyelsen förstärkas. För det andra måste de möjligheter som i den nya ekonomin öppnas genom den digitala miljön och de snabbväxande kunskapsintensiva företagen tas till vara. För det tredje måste de resurser som för närvarande går förlorade hos Sveriges nya medborgare tas till vara genom ökad integration. Bättre förutsättningar för kreativitet och företagsamhet kan skapas bl.a. genom sänkta eller slopade skatter, ökad konkurrens, färre och enklare regler, tryggad energiförsörjning, deltagande i EMU:s tredje steg, en ny utbildningspolitik, en förstärkt forskning och en förändrad arbetsmarknadspolitik, anför motionärerna. De anser att ett viktigt led i en politik för ett vitalare näringsliv är en privatisering av de statliga företagen. I motionens budgetalternativ redovisas privatiseringar på sammanlagt 180 miljarder kronor under perioden 2001–2003, fördelade med 60 miljarder kronor per år. Omfattningen av privatiseringen på de enskilda åren kan variera och bör bestämmas av marknadsmässiga förutsättningar, sägs det.

Ett gynnsamt klimat för små- och nyföretagande är av största vikt i kampen mot den höga arbetslösheten, anför det i motion 1999/2000:Fi13 (kd). På kort sikt spelar nyföretagandet en relativt liten roll för att påverka näringsstrukturen, men för förnyelsen av näringslivet på längre sikt är nya företag av största betydelse, menar motionärerna och anger att nyföretagandet i Sverige ligger på en nivå som klart understiger nivån i exempelvis Tyskland och Frankrike men också många andra länder i Europa. En betydande andel av de tillkommande företagen skapas enbart av skatteskäl, och dessa företag bidrar alltså inte alls till tillkomsten av nya jobb, säger motionärerna. De anser att om arbetslösheten långsiktigt skall sjunka, måste små och medelstora företag och familjeföretag ses som en tillgång som skall värnas och uppmuntras. Sverige är beroende av ett konkurrenskraftigt näringsliv som förlägger till-

verkning, forskning, utveckling och andra strategiska verksamheter till Sverige, understryker motionärerna. Det räcker då inte att tala om vikten av ett ökat företagande, utan det fordras praktisk politik som kan skapa bättre förutsättningar så att kreativitet kan frigöras, så att människor vågar förverkliga sina affärsidéer och starta eget, vågar ta risker, vågar utvidga och nyanställa. Från statligt håll går det inte att tvinga fram företag och nya jobb, men det går att påverka människors vilja och möjligheter genom att förändra regler, skatter och strukturer, anför motionärerna.

Inriktningen av Kristdemokraternas näringspolitik vilar på kunskapen om att arbete och välfärd åt alla bara kan uppnås genom att individer, familjer och företag tillsammans tillåts att utvecklas och växa med trygga och stabila regler, anför motionärerna vidare. Det sammantagna näringsklimatet skapas genom skattepolitiken, energipolitiken, arbetsmarknadspolitiken och näringspolitiken, tillsammans med den övergripande ekonomiska politiken, och måste inriktas på att identifiera och undanröja existerande hinder för startande och utvecklande av företag, säger motionärerna. De anser att samhällets kostnader för tillväxthämmande regler är betydande och att priset betalas av medborgarna, främst i form av sämre levnadsstandard och begränsad valfrihet. Regeringen har gjort utfästelser om att snabbt underlätta för företagarna genom att genomföra Småföretagsdelegationens förslag, erinrar motionärerna om. De anser sig dock kunna konstatera att alltför få av delegationens förslag har genomförts, trots återkommande löften från regeringen. Bland de hinder som fortfarande kvarstår för företagarna kan nämnas den stela arbetsrättslagstiftningen, det krångel som omgärdar företagandet, dubbelbeskattningen av riskkapital, brister i utbildningssystemet och – inte minst – skattereglerna för den privata tjänstesektorn, anför motionärerna. De har inget att invända mot regeringens förslag om att avsätta 15 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003 för att bl.a. undersöka hur företag upplever myndigheters information, men de anser att det inte räcker med undersökningar utan att det behövs radikala satsningar och förenklingar för företagare.

Regeringen föreslår att anslaget till Konkurrensverket skall ökas med 5 miljoner kronor, konstaterar motionärerna och påpekar att detta ligger väl i linje med vad Kristdemokraterna tidigare föreslagit. Ett starkt konkurrensverk är nödvändigt för att marknadsekonomin skall fungera, säger motionärerna. Beträffande den s.k. Östersjömiljarden anser de att programmet bör avvisas av riksdagen. Kristdemokraterna förordar generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet i landet, i stället för riktade stödåtgärder till vissa företag och till vissa regioner. Ramen för utgiftsområdet kan minskas med 356 miljoner kronor år 2001, med 406 miljoner kronor år 2002 och med 36 miljoner kronor år 2003, sägs det i motionen, vilket innebär följande utgiftsramar för åren 2001–2003: 2 841, 2 571 och 2 859 miljoner kronor.

Sverige har för få företag och det svenska regelverket är omodernt, anför det i motion 1999/2000:Fi14 (c). Den nya ekonomin kräver grundläggande, enkla och överblickbara regler som kan gälla under en längre tid, säger motionärerna och framhåller att ett enkelt regelverk är speciellt viktigt för de små företagen. Ambitionen att göra det enklare för företagen får dock inte innebära att rättssäkerheten eftersätts, påpekar motionärerna. De anser att det

är av stor vikt att de förslag om förenklade regelverk som lagts fram av Småföretagsdelegationen genomförs och att Simplex-kommissionen måste presentera konkreta förslag. Invandrare startar företag i större utsträckning än andra, trots att de ofta möts av en skepsis från banker när de behöver låna pengar, anför motionärerna vidare. De menar att denna typ av diskriminering måste motverkas, så att fler företag kan startas av invandrare. Arbetsgivarrollen kräver goda kunskaper om det svenska regelverket, och ett enklare regelverk skulle göra det möjligt för fler invandrare att starta och utveckla företag, säger motionärerna. De anser att det svenska entreprenörsklimatet kan bli avsevärt bättre och bör präglas av inställningen att det är fint att våga, att det är bra att lyckas, att det är accepterat att misslyckas och att det är möjligt att kunna försöka igen.

De resterande medlen från den s.k. Östersjömiljarden bör flyttas över från utgiftsområde 24 till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Enligt en kartläggning som riksdagens utredningstjänst gjort på näringsutskottets begäran förekommer besvärande brister i hanteringen av Östersjömiljarderna, konstaterar motionärerna. De menar att resultatet av dessa 550 miljoner kronor skulle bli bättre om den utveckling som pågår i Östersjöländerna stöds. För att ett sådant stöd skall bli effektivt kan det, enligt motionärerna, inte fortsätta att utgå under nuvarande former, utan bör slussas över till utgiftsområde 7 och tillföras det ordinarie stödet till Central- och Östeuropa. Motionärerna föreslår sammantaget att 2 897 miljoner kronor skall avsättas till utgiftsområde 24 år 2001, vilket innebär en minskning av den av regeringen föreslagna ramen med 300 miljoner kronor. För år 2002 föreslås ramen uppgå till 2 727 miljoner kronor – en minskning med 250 miljoner kronor – och för år 2003 till 2 895 miljoner kronor – ingen förändring jämfört med regeringens förslag.

Genom att sälja ut statliga bolag och använda inkomsterna till att amortera på statsskulden kan räntan på statsskulden minskas rejält, anför motionärerna avslutningsvis. Staten kan då använda dessa resurser till andra områden än räntebetalningar. Regeringen har begärt riksdagens bemyndigande att sälja högst 49 % av Telia, erinrar motionärerna om. De anser att regeringen skall bemyndigas att avyttra hela statens aktieinnehav i Telia under åren fram till år 2003 och att en del av de medel som frigörs skall avsättas för utbyggnad av en modern, digital infrastruktur. Detta kan göras genom att delar av Telia Nät bryts ut vid en försäljning, och att detta bolag förfogar över en del av försäljningssumman för att kunna handla upp ett finmaskigt fibernät, föreslår motionärerna. De menar att 60 miljarder kronor bör avsättas under åren 2001–2003 för utbyggnad av en digital infrastruktur. Övriga medel från avyttringen av Telia bör användas för att betala av statsskulden, anför motionärerna. De anser också att det finns stora rationaliseringsvinster att göra genom en avveckling av Apoteket AB:s monopolställning. De beräknar intäkterna av detta till ca 130 miljoner kronor år 2001, 450 miljoner kronor år 2002 och 500 miljoner kronor år 2003. Förutom Telia och Apoteket kan utförsäljning också göras av del av den mark som finns i Sveaskog AB samt av Nordbanken Holding AB, Vasakronan AB, SAS Sverige AB och Sturups flygplats, anför motionärerna. Sammantaget föreslår de en i förhållande till

regeringen ökad utförsäljning av statlig egendom med 70 miljarder kronor per år under åren 2001–2003.

Villkoren för företagandet måste bli bättre, sägs det i motion 1999/2000:Fi15 (fp). Det regeringen hittills åstadkommit för att förbättra villkoren för företagande imponerar föga, anser motionärerna. De menar att problemen för Simplex-kommissionen kan symbolisera vilket förväntningsvärde fortsatta socialdemokratiska förenklingar för företagandet kan ha. Detsamma gäller alla vilande eller upplösta samtalsgrupper med företrädare från näringslivet. Trots att det tycks råda stor enighet över partigränserna om att det behöver bli enklare att starta och driva företag, har alldeles för litet skett för att förbättra villkoren för företagarna, anför motionärerna. De menar att inte ens när det gäller i stort sett kostnadsfria regelförenklingar – som förenklade blanketter, att införa ett enkelt bokförings- och deklarationspaket för egenföretagare, rimligare F-skatteregler eller införande av en s.k. solnedgångsparagraf – har regeringen lyckats åstadkomma någonting konkret. Det är dags att gå från ord till handling, sägs det.

I motionen görs en beräkning av ränteeffekten av försäljning av statliga företag som utgår ifrån att det är möjligt att under treårsperioden 2001–2003 sälja för drygt 130 miljarder kronor mer än regeringen avser göra. Det mest näraliggande alternativet är att sälja hela Telia, vilket enligt de senaste marknadsbedömningarna skulle ge mer än det nyssnämnda beloppet, anför motionärerna vidare. Om detta av något skäl inte skulle vara möjligt bör statens aktier i Luossavaara Kiirunavaara AB (LKAB), Nordbanken Holding AB, AssiDomän AB och Vasakronan AB säljas. Enligt motionärernas bedömning bör ränteeffekten det andra året uppgå till minst 2 miljarder kronor, sedan avdrag gjorts för bolagens inleveranser av vinstmedel till staten. Statens aktier i följande företag bör, enligt motionärerna, säljas (inom parentes anges värdet i miljoner kronor år 1999 enligt en uppskattning gjord av Svenska Arbetsgivareföreningen): ALMI Företagspartner AB (4 000–5 000), AmuGruppen AB (750), Apoteket AB (9 000), AssiDomän AB (10 000), Luftfartsverket (4 000–5 000), LKAB (7 000–8 000), Nordbanken Holding AB (27 500), OM Gruppen AB (700), Posten AB (12 000), SAS Sverige AB (3 000), SAQ Kontroll AB (200), Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB (7 000–8 000), Statens Järnvägar, SJ (1 000), AB Svensk Bilprovning (500), AB Svensk Exportkredit (8 000), Svenska Skeppshypotekskassan (1 000), Svenska skogsplantor AB (100), AB Svenska Spel (ingen uppgift), Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (200), Systembolaget AB (2 000), Telia AB (105 000–150 000), Teracom AB (10 000), V & S Vin & Sprit AB (20 000), Vasakronan AB (9 000), Vattenfall AB (48 000) och Värdepapperscentralen VPC AB (300), vilket totalt motsvarar ett värde på 260–340 miljarder kronor. Försäljningssumman bör, enligt motionärernas uppfattning, användas för amorteringar på statsskulden.

Den s.k. Östersjömiljarden var från begynnelsen till allra största delen ett socialdemokratiskt propagandajippo, sägs det avslutningsvis i motionen. Projektet har utsatts för en förödande kritik av dem som granskat det, påstår motionärerna och anser att det snarast bör avbrytas. Följande utgiftsramar föreslås för åren 2001–2003: 2 848, 2 698 och 2 616 miljoner kronor, vilket

innebär respektive 349, 279 och 279 miljoner kronor mindre än regeringens förslag.

1999/2000:NU6y

Vissa kompletterande uppgifter

I det näringspolitiska betänkandet 1999/2000:NU13 behandlades olika näringspolitiska frågor. När det gällde näringspolitikens inriktning utgjordes utskottsmajoriteten av företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, med reservation (m, kd, c, fp). Riksdagen följde utskottet.

Försäljning av statliga företag och frågan om regelförenkling behandlades särskilt i betänkandet (s. 17–23 respektive s. 23–38), mot bakgrund av ett stort antal motioner. Regeringens nyligen avlämnade proposition 1999/2000: 84 om børsintroduktion av Telia AB behandlas i betänkande 1999/2000: NU18, som nyligen har justerats av näringsutskottet och där beslut kommer att fattas inom kort.

I betänkande 1999/2000:NU13 lämnades en utförlig lägesbeskrivning av regelförenklingsarbetet. Som komplettering till denna kan nämnas att regeringen senare i vår avser att lämna en skrivelse till riksdagen om regelförenklingsarbetet. I denna skall bl.a. ett mål för arbetet formuleras och en redovisning för myndigheternas arbete på området lämnas. Vidare gäller att regeringen i början av april 2000 fattade beslut om att tillsätta en ny chef för Simplex-kommissionen.

Utskottet behandlar proposition 1999/2000:71 om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken i betänkande 1999/2000:NU17, med planerad justering i slutet av maj 2000 och med riksdagsbeslut i juni 2000.

Beträffande frågan om design och designcheckar, som tas upp i motion 1999/2000:Fi47 (s), kan noteras att staten stöder designfrämjande verksamhet i främst små och medelstora företag via Stiftelsen Svensk Industridesign. Denna har i uppgift att främja, generera och förmedla kunskap och kompetens inom industriell design som ett medel för att öka konkurrensförmågan och lönsamheten i svenskt näringsliv. I regleringsbrevet för Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) för år 2000 tas under anslaget Småföretagsutveckling (A2) 10 miljoner kronor upp för bidrag till stiftelsen. I regleringsbrevet sägs att små och medelstora företag särskilt bör uppmärksammas. Vidare sägs att arbetssättet för industriell design bör inriktas på ytterligare regionalisering, och att rådgivningen även bör inriktas på andra designkompetenser.

ALMI finansierade t.o.m. år 1999 de designcheckar som Stiftelsen Svensk Industridesign har förmedlat. I statens ägardirektiv till ALMI, som avlämnades vid 1999 års bolagsstämma, angavs följande: ”Från och med år 2000 skall ALMI skilja på kapital avsett för utlåning och medel för att finansiera driften av löpande verksamhet.” ALMI har tidigare delvis finansierat driftkostnader med avkastningen på kapitalet. Formuleringen i ägardirektivet har, enligt uppgift från Näringsdepartementet, medfört att ALMI måste vidta besparingar – bl.a. har ALMI:s styrelse beslutat att inte längre finansiera designcheckarna.

Enligt uppgift kommer Näringsdepartementet inom kort att lämna ett uppdrag till en konsult att göra en utvärdering av Stiftelsen Svensk Industride-

signs verksamhet. Utvärderingen skall belysa vilka effekter stiftelsens insatser har haft och hur väl målen för verksamheten har uppnåtts. Med detta som utgångspunkt skall utvärderaren belysa huruvida målen för verksamheten är relevanta i förhållande till statens avsedda roll och åtaganden när det gäller organisationsfrågor inom näringspolitiken. Utvärderaren skall även analysera vilka effekter stiftelsens olika insatser har haft för företagen, särskilt på längre sikt. I det sammanhanget kommer effekten av de s.k. designcheckarna att utvärderas. I utvärderingen skall förslag lämnas på hur verksamheten bör kopplas till den framtida organisationen inom näringspolitiken (prop. 1999/2000:71). Utvärderaren skall också följa det arbete som kommer att utföras i den organisationskommitté som regeringen nyligen tillsatt och som skall ha till uppgift att lämna förslag till preciserat ansvarsområde, organisation och arbetsformer för den nya myndigheten för företagsutveckling. Utvärderingen skall vara slutförd senast den 30 september 2000.

Näringsutskottets ställningstagande

Den ekonomiska vårpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, vilka står bakom riktlinjerna för den ekonomiska politiken, budgetpolitiken, utgiftstaken, tilläggsbudgeten för år 2000 och de nu föreslagna skatteförändringarna. Förslagen om ramar för utgiftsområde 24 är en del av denna överenskommelse och tillstyrks av näringsutskottet. Samtliga motioner som förordar andra ramar avstyrks av utskottet.

När det gäller frågorna om försäljning av statliga företag och åtgärder på regelförenklingsområdet hänvisar näringsutskottet till de nyligen avlämnade betänkandena 1999/2000:NU13 och 1999/2000:NU18, i vilka dessa frågor behandlats. Beträffande regelförenklingsområdet avser regeringen, som nämnts, att senare i vår lämna en skrivelse till riksdagen.

Vad avser frågan om finansiering av insatser på designområdet, som tas upp i motion 1999/2000:Fi47 (s), hänvisar näringsutskottet till den utvärdering av de statliga insatserna på designområdet som regeringen avser låta genomföra och avstyrker därmed motionen.

Revision av EU-medel

Regeringen redovisar i propositionen (avsnitt 10) de viktigaste iakttagelserna i Europeiska revisionsrättens rapporter för verksamhetsåret 1998, vilka skall ligga till grund för rådets rekommendation i ansvarsfrihetsprövningen. Vidare redovisas hur regeringen agerat vid behandlingen av revisionsrättens rapporter i rådet samt regeringens bedömning av de iakttagelser som berör Sverige. I likhet med den föregående årsrapporten har revisionsrätten i årsrapporten avseende år 1998 med några enstaka undantag avstått från att redovisa i vilken eller vilka medlemsstater iakttagelserna är gjorda. Kommissionen har därför uppmanat Sverige (och övriga medlemsstater) att kommentera samtliga de iakttagelser som revisionsrätten gjort med hänvisning till medlemsstaterna generellt. Kommissionen har också uppmanat Sverige

att kommentera tre konkreta fall i Sverige som revisionsrätten bedömt vara förknippade med fel.

När det gäller strukturfondsfrågor, som tillhör näringsutskottets ansvarsområde, konstaterar revisionsrätten att det finns en risk att utgifter för strukturella åtgärder deklarerats för högt och därmed kan påverka gemenskapsbudgeten, men dock inte förrän berörda åtgärder avslutas i slutet av programperioden. Varje år har revisionsrätten hittat exempel på att kriterierna för stödberättigande inte efterlevts eller att viktig information saknats. Åren 1996 och 1997 träffades ett samarbetsavtal mellan kommissionen och svenska internrevisorer, eftersom Sverige anser att det är viktigt med ett nära samarbete för att undvika de problem revisionsrätten påtalar. De riktlinjer som utarbetats för att klarlägga vilka kostnader som är stödberättigande är enligt svensk uppfattning ett väsentligt bidrag för att säkra en korrekt och enhetlig bedömning. För att säkerställa genomslag av riktlinjerna bör en dialog mellan nationella myndigheter, medlemsländerna och kommissionen utvecklas. På nationell nivå pågår en fortlöpande förbättring av kvaliteten på handläggningen.

Revisionsrätten konstaterar att de flesta väsentliga fel finns på stödmottagarnivå. I Sverige har de utbetalande myndigheterna för att undvika fel genomfört utbildningar och informationsmöten för handläggare i genomförande organisationer. Information har lämnats om erfarenheter vid revisionsbesök, och EU-bedrägeridelegationen har arrangerat utbildningar för handläggare rörande bedrägerier och vad som skall anmälas till kommissionen. Sverige betalar normalt inte ut stöd i förskott utan mot redovisade kostnader, vilket bör motverka risken för väsentliga fel. Vidare har medlemsstaterna, deras nationella myndigheter och kommissionen kritiserats av revisionsrätten för att inte kontrollera åtgärderna på plats i tillräcklig omfattning och att de granskningar som utförs är otillräckliga. Sverige anser att det är viktigt att i första hand förbättra kvaliteten och inte utöka antalet kontroller. Dessutom bör man göra en uppföljning av programmet efter investeringstiden för att på så sätt säkerställa att medlen har använts på ett korrekt sätt.

Kritik förs också fram beträffande de s.k. halvtidsutvärderingarna. Det har enligt revisionsrätten saknats underlag för att kunna motivera strategiska ändringar i programplaneringen, och ändringar i programmen görs varje år och inte i samband med halvtidsutvärderingen. Statskontoret har genomfört en studie av de genomförda halvtidsutvärderingarna för att vinna erfarenheter och utveckla metoder inför nästa programperiod. Sverige anser att det är viktigt att det finns gemensamma metoddokument för utvärderingar.

Revisionsrätten har i årsrapporten redovisat ett substantiellt fel som rör Sverige. Rätten anser att ett projekt i Mål 2 Bergslagen, finansierat från Europeiska regionala utvecklingsfonden, inte har någon anknytning till näringslivet utan är vanlig utbildning och därför inte stödberättigat från den regionala fonden. NUTEK, som ansvarar för utbetalningar från den regionala fonden i Sverige, har vid ett flertal tillfällen under programperioden varit i kontakt med kommissionen för att få vissa klargöranden avseende utbildningar. Kommissionen har granskat och godkänt projektet vid sitt revisionsbesök år 1997, och det framgick då inte att projektet inte skulle kunna finansieras med medel från den regionala fonden. Med anledning av revisionsrät-

tens kritik har kommissionen inlett en förnyad, men ännu ej avslutad, granskning av ärendet.

1999/2000:NU6y

Näringsutskottets arbete med EU-frågor sker bl.a. inom ramen för fyra arbetsgrupper – energi, industri, inre marknad och regionala frågor. Frågan om strukturella åtgärder tillhör den sistnämnda arbetsgruppens ansvarsområde. Beträffande det projekt som av revisionsrätten har ansetts vara förknippat med ett substantiellt fel vill näringsutskottet – utan att i sak ta ställning i frågan – framhålla att stöd självklart skall beviljas i enlighet med gällande regler. Därför är det, enligt näringsutskottets mening, viktigt att reglerna är så enkla och entydiga som möjligt. Vidare bör det vara överensstämmelse mellan kommissionens och revisionsrättens bedömningsgrunder.

Stockholm den 11 maj 2000

På näringsutskottets vägnar

Per Westerberg

I beslutet har deltagit: Per Westerberg (m), Barbro Andersson Öhrn (s), Reynoldh Furustrand (s), Lennart Beijer (v), Göran Hägglund (kd), Karin Falkmer (m), Sylvia Lindgren (s), Ola Karlsson (m), Marie Granlund (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Strömbom (kd), Ola Sundell (m), Ingegerd Saari-nen (mp), Åke Sandström (c), Eva Flyborg (fp), Anne Ludvigsson (s) och Karl Gustav Abramsson (s).

Avvikande meningar

1. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Karlsson och Ola Sundell (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi12 (m), minskas med 300 miljoner kronor för år 2001, med 530 miljoner kronor för år 2002 och med 910 miljoner kronor för år 2003. Den svenska regionalpolitiken har i ett historiskt perspektiv försökt lösa problem genom att styra resurser till utsatta orter, regioner eller till företag i kris, varvid en gemensam nämnare har varit en strävan att eliminera olika komparativa nackdelar i landets olika delar. Resultatet har blivit att befintliga näringslivsstrukturer bevarats och inte förmått möta en föränderlig omvärlds krav och att stöden också har snedvridit konkurrensen. Det riktade bidraget med anledning av det försvarspolitiska beslutet bör, enligt näringsutskottets mening, minskas och återstoden bör användas till att utveckla lokal företag-samhet för att öka tillväxten.

Den framtida regionalpolitiken måste ha sin utgångspunkt i de förutsättningar som olika regioner har, och det krävs då en regionalpolitik som främjar goda utvecklingsbetingelser i hela Sverige. Med minskad politisk styrning och detaljreglering kan det lokala engagemanget och kunnandet bättre tas till vara. Det bästa sättet att underlätta en sådan utveckling är att förstärka regionernas konkurrenskraft. För detta krävs bl.a. ändrade lagar, minskad regelbörda, sänkta skatter och förbättrat vägnät. Staten skall inte med olika subventioner konkurrera med de bredbandsaktörer som redan etablerat sig på marknaden. Angelägna utbyggnader som inte är kommersiellt möjliga bör i stället komma till stånd genom att staten upphandlar bredbandstjänster. Staten skall stå neutral till tekniska utveckling och följa marknads utveckling, anser näringsutskottet.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

2. Ugiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Göran Hägglund och Inger Strömbom (båda kd) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi13 (kd), ökas med 290 miljoner kronor för år 2001, med 320 miljoner kronor för år 2002 och med 120 miljoner kronor för år 2003. Näringsutskottet anser att nedsättningen av socialavgifterna med 8 procentenheter som gällt ett antal år i stödområde 1 och delar av stödområde 2 bör vara kvar. Utgiftsramen bör därför ökas med ca 370 miljoner kronor årligen. Att EU inte avgjort frågan om stödet är "tillåtet" är inte ett skäl att avskaffa ersättningen. Näringsutskottet avvisar vidare vissa delar av regeringens IT-satsning som budgeterats på detta utgiftsområde.

Trots att det pågår en ny flyttvåg från landsbygden har regeringen varit passiv på det regionalpolitiska området. Ett centralt mål för den regionalpolitik som näringsutskottet förordar är att det skapas förutsättningar för en livskraftig landsbygd med människor i alla åldrar och med arbetsmöjligheter, god service, bra miljö och rik kultur. Regionalpolitiken kan inte ses isolerad, och därför måste den statliga sektorspolitiken ta regionalpolitisk hänsyn. Regionalpolitiska konsekvensanalyser skall, enligt näringsutskottets mening, upprättas innan beslut tas som påtagligt kan komma att förändra förutsättningarna i områden som är beroende av en aktiv regionalpolitik. För landsbygdens utveckling är det också av stor betydelse att samhällsservicen, dvs. utbildning, kultur, samlingslokaler, kommunikationer, etc., hålls på en rimlig nivå. En översyn av den nationella stödområdesindelningen borde vidare ingå i den översyn av regionalpolitiken som den regionalpolitiska utredningen skall göra.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

3. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

1999/2000:NU6y

Åke Sandström (c) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi14 (c), ökas med 225 miljoner kronor för åren 2001–2003. Den satsning på IT-infrastruktur med 1 500 miljoner kronor under åren 2001–2004 som regeringen föreslår borde, anser näringsutskottet, finansieras inom andra utgiftsområden. Medlen, som motsvarar ca 375 miljoner kronor per år, bör i stället – tillsammans med ytterligare 225 miljoner kronor per år – användas för att Sverige skall få tillgång till en större del än för närvarande av EU:s strukturfonder. En översyn bör vidare göras vad gäller utbetalning till projekt finansierade med denna typ av medel; bl.a. bör en förändring ske av den modell som tillämpas för närvarande och som innebär att medel betalas ut i efterskott.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

4. Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi15 (fp), minskas med 833 miljoner kronor för åren 2001–2003. Den av regeringen förda regionalpolitiken har inte varit framgångsrik, och näringsutskottet är kritiskt mot den, liksom mot delar av EU:s regionalpolitik. Företag skall inte drivas med bidrag, det är osunt och ger mycket snart snedvridande effekter. Den regionalpolitik näringsutskottet förordar innebär en annan prioritering av statens ekonomiska satsningar. Omfattningen av den selektiva politiken, som huvudsakligen flyttar arbetsplatser från en ort till en annan med statliga bidrag, bör dras ned. I stället bör det ske satsningar på högre väganslag, bättre villkor för turismen, sänkt arbetsgivaravgift i hela landet, fortsatt utveckling av de s.k. regionala högskolorna, statliga garantier för att säkra goda IT-kommunikationer också i glesbygd, åtgärder för att säkra ett basutbud av service i hela landet, etc. Utbyggnaden av bredband bör huvudsakligen skötas av det privata näringslivet.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

5. Utgiftsområde 21 Energi

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Karlsson och Ola Sundell (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi12 (m), minskas med 1 029 miljoner kronor för år 2001, med 814 miljoner kronor för år 2002 och med 70 miljoner kronor för år 2003. Den omfattande satsningen på energiomställningsprogrammet har inte givit avsedd effekt. Trots detta har en förtida avveckling av säker och miljövänlig, svensk kärnkraft inletts, vilket fått till följd att koldioxidutsläppen och andra miljöskadliga utsläpp i norra Europa ökat kraftigt. Målsättningen med energipolitiken bör, enligt näringsutskottets mening, vara att skapa en väl fungerande avreglerad energimarknad, som bidrar till ökad sysselsättning, god miljö och välfärd. Därför bör såväl den förtida kärnkraftsavvecklingen som den bidragspolitik som denna avveckling medför avvisas. Energimyndigheten kan, som en följd av detta, minska sin verksamhet, och bidragen till etanolforskning bör minskas. Samtidigt anser näringsutskottet att det är viktigt att energiforskningen upprätthålls, såväl inom det här aktuella utgiftsområdet som inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

6. Utgiftsområde 21 Energi

Göran Hågglund och Inger Strömbom (båda kd) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi13 (kd), minskas med 542 miljoner kronor för år 2001, med 549 miljoner kronor för år 2002 och med 543 miljoner kronor för år 2003.

Beslutet om stängning av Barsebäcksverkets första reaktor innebär nya årliga kostnader för staten. Näringsutskottet anser att kärnkraften skall avvecklas, men i takt med att förnybara energislag kan fasas in. Beslutet om kärnkraftsavvecklingen har kommit för tidigt och utan grundläggande konsekvensanalyser – hänsyn har inte tagits till miljöeffekter och effekter på ekonomi och sysselsättning. Dessutom finns för närvarande inte förnybar elproduktion i den omfattning som krävs för en förnuftig utfasning av kärnkraften. Mot den bakgrunden borde förslaget om stängning av Barsebäcksverkets första reaktor och avtalet för den ekonomiska uppgörelsen mellan staten och kraftbolagen ha avvisats. Den totala finansiella kostnaden för stängningen kommer att uppgå till ca 8,3 miljarder kronor. Bara för innevarande år innebär stängningen en kostnad på 1,3 miljarder kronor och för åren 2001–2003 1,2 miljarder kronor per år; kostnader som uppstår på grund av singeldrift, avställnings- och servicedrift samt kostnader för att kompensera förlusten av framtida kassaflöden till följd av stängningen. Enligt näringsutskottets mening bör kompensation för stängning inte utgå. De ökade koldioxidutsläpp som blivit följden av stängningen av Barsebäcksverkets första reaktor är ett stort hot mot miljön och ökar riskerna för allvarliga växthuseffekter.

Satsningar på forskning och utveckling av alternativa energislag är mycket angelägna, anser näringsutskottet. Det har dock visat sig att delar av omställ-

ningsprogrammet har gett begränsat resultat, och regeringen har därför återigen tvingats dra ned på anslagen i år och nästa år. De aktuella medlen bör i första hand satsas på energieffektivisering och på att finna metoder att öka el- och värmeproduktion baserad på förnybara energislag. Anslaget för energiforskning kan, enligt näringsutskottet, minskas med 200 miljoner kronor under vart och ett av de kommande åren.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

7. Utgiftsområde 21 Energi

Åke Sandström (c) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi14 (c), ökas med 100 miljoner kronor åren 2001 och 2002 och med 350 miljoner kronor år 2003. Regeringens förslag för detta utgiftsområde baserar sig på den överenskommelse som våren 1997 träffades mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet. Näringsutskottet står fast vid denna energiuppgörelse, men föreslår alltså för åren 2001 och 2002 en ökning av ramen med 100 miljoner kronor, avsedda för energiforskningen. Det utökade samarbete med svensk fordonsindustri kring utveckling av mer miljövänliga och energieffektiva fordon som ingår i den ram som regeringen förordar är visserligen bra, men det får inte gå ut över statens anslag till forskning och utveckling inom energiområdet vid universitet och högskolor.

Inför det kommande energibeslutet år 2003 föreslår näringsutskottet en ökning av den av regeringen angivna ramen med 350 miljoner kronor för att garantera ett stöd till omställning av det svenska energisystemet. Inriktningen på det kommande energibeslutet bör vara att eftersträva ett decentraliserat energisystem, baserat på småskalig och förnybar energiproduktion.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

8. Utgiftsområde 21 Energi

Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 21 Energi bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi15 (fp), minskas med 1 440 miljoner kronor för år 2001, med 1 261 miljoner kronor för år 2002 och med 915 miljoner kronor för år 2003. Den förtida avvecklingen av Barsebäcksverket framstår allt tydligare som en miljömässig katastrof. Sedan det första aggregatet stängdes, har Sverige varje dag importerat el från fossileldade kraftverk i andra länder, främst Danmark, och den svenska staten har indirekt köpt in sig i fyra andra kärnkraftverk i Tyskland. Växthuseffekten framstår som en miljöpolitisk huvudfråga och det är, enligt näringsutskottets

mening, helt fel att prioritera en avveckling av kärnkraften till priset av ökade koldioxidutsläpp. Som sägs i motion 1999/2000:N25 (fp), med anledning av propositionen om Barsebäcksverkets stängning (prop. 1999/2000:63), får den av regeringen redovisade kostnaden bedömas vara en kraftig underskattning av den verkliga kostnaden.

Näringsutskottet förordar att Barsebäcksverkets första reaktor startas om, vilket fortfarande är tekniskt möjligt, och att alla planer på att stänga Barsebäcksverkets andra reaktor avbryts. Med utgångspunkt i tillgängliga uppgifter kan den statsfinansiella effekten av en sådan politik beräknas till minst 1,2 miljarder kronor per år i flera år framåt. De flesta av de pågående programmen för att främja alternativa energikällor och hushållning med energi bör fortsätta, men det kan ske i långsammare takt om Barsebäcksverket inte avvecklas så snabbt som regeringen förordar.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

9. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Per Westerberg, Karin Falkmer, Ola Karlsson och Ola Sundell (alla m) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringspolitik bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi12 (m), minskas med 261 miljoner kronor för år 2001, med 193 miljoner kronor för år 2002 och med 143 miljoner kronor för år 2003. Det svenska näringslivsklimatet måste, på grund av den ökande internationella konkurrensen, formas så att det blir attraktivt att driva företag, investera och arbeta i Sverige. Då krävs generella åtgärder som förbättrad konkurrenssituation, avregleringar, ändrad lagstiftning och sänkta skatter. Inom utgiftsområdet föreslår näringsutskottet ökade resurser till anslaget till småföretagsutveckling, varvid de kooperativa frågorna förutsätts lösas inom ramen för det anslaget. Teknisk forskning och utveckling bör vidare få ökade anslag, liksom Marknadsdomstolen.

En politik för att ge företagande, kreativitet och kunskap ett allt större utrymme måste bedrivas för att Sverige skall kunna bibehålla sitt försprång inom IT-branschen och för att försprång skall kunna utvecklas även inom andra områden. Sverige behöver en utbudsinriktad politik. Tre huvudsakliga utmaningar skiljer, enligt näringsutskottets mening, det nuvarande Sverige från ett Sverige som är framgångsrikt när det gäller att ta till vara mänskliga resurser. För det första måste omvandlingen och förnyelsen förstärkas. För det andra måste de möjligheter som i den nya ekonomin öppnas genom den digitala miljön och de snabbväxande kunskapsintensiva företagen tas till vara. För det tredje måste de resurser som för närvarande går förlorade hos Sveriges nya medborgare tas till vara genom ökad integration. Bättre förutsättningar för kreativitet och företagsamhet kan skapas bl.a. genom sänkta eller slopade skatter, ökad konkurrens, färre och enklare regler, tryggad energiförsörjning, deltagande i EMU:s tredje steg, en ny utbildningspolitik, en förstärkt forskning och en förändrad arbetsmarknadspolitisk struktur och

lagstiftning. Ett viktigt led i en politik för ett vitalare näringsliv är en privatisering av de statliga företagen. Enligt näringsutskottets mening bör privatiseringar på sammanlagt 180 miljarder kronor kunna genomföras under perioden 2001–2003, fördelade med 60 miljarder kronor per år. Omfattningen av privatiseringen på de enskilda åren kan variera och bör bestämmas av marknadsmässiga förutsättningar.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

10. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Göran Hägglund och Inger Strömbom (båda kd) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringspolitik bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförts i motion 1999/2000:Fi13 (kd), minskas med 356 miljoner kronor för år 2001, med 406 miljoner kronor för år 2002 och med 36 miljoner kronor för år 2003. Ett gynnsamt klimat för små- och nyföretagande är av största vikt i kampen mot den höga arbetslösheten. På kort sikt spelar nyföretagandet en relativt liten roll för att påverka näringsstrukturen, men för förnyelsen av näringslivet på längre sikt är nya företag av största betydelse. Det svenska nyföretagandet ligger på en nivå som klart understiger nivån i exempelvis Tyskland och Frankrike men också många andra länder i Europa. En betydande andel av de tillkommande företagen skapas enbart av skatteskal, och dessa företag bidrar alltså inte alls till tillkomsten av nya jobb. Om arbetslösheten långsiktigt skall sjunka, måste små och medelstora företag och familjeföretag ses som en tillgång som skall värnas och uppmuntras. Sverige är beroende av ett konkurrenskraftigt näringsliv som förlägger tillverkning, forskning, utveckling och andra strategiska verksamheter till Sverige. Det räcker då inte att tala om vikten av ett ökat företagande, utan det fordras praktisk politik som kan skapa bättre förutsättningar så att kreativitet kan frigöras, så att människor vågar förverkliga sina affärsidéer och starta eget, vågar ta risker, vågar utvidga och nyanställa. Från statligt håll går det inte att tvinga fram företag och nya jobb, men det går att påverka människors vilja och möjligheter genom att förändra regler, skatter och strukturer.

Det sammantagna näringsklimatet skapas genom skattepolitiken, energipolitiken, arbetsmarknadspolitiken och näringspolitiken, tillsammans med den övergripande ekonomiska politiken, och måste inriktas på att identifiera och undanröja existerande hinder för startande och utvecklande av företag. Samhällets kostnader för tillväxthämmande regler är betydande och priset betalas av medborgarna, främst i form av sämre levnadsstandard och begränsad valfrihet. Regeringen har gjort utfästelser om att snabbt underlätta för företagarna genom att genomföra Småföretagsdelegationens förslag, men alltför få av delegationens förslag har genomförts, trots återkommande löften från regeringen. Bland de hinder som fortfarande kvarstår för företagarna kan nämnas den stela arbetsrättslagstiftningen, det krångel som omgärdar företagandet, dubbelbeskattningen av riskkapital, brister i utbildningssystemet och

– inte minst – skattereglerna för den privata tjänstesektorn. Näringsutskottet har inget att invända mot regeringens förslag om att avsätta 15 miljoner kronor årligen under perioden 2001–2003 för att bl.a. undersöka hur företag upplever myndigheters information, men det räcker inte med undersökningar utan det behövs radikala satsningar och förenklingar för företagare. Regeringens förslag om att anslaget för Konkurrensverket skall ökas med 5 miljoner kronor ligger väl i linje med vad näringsutskottet förordar. Ett starkt konkurrensverk är nödvändigt för att marknadsekonomin skall fungera. Den s.k. Östersjömiljarden bör avvisas av riksdagen. Näringsutskottet förordar generella åtgärder för att förbättra företagsklimatet i landet, i stället för riktade stödåtgärder till vissa företag och till vissa regioner.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

11. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Åke Sandström (c) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringspolitik bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförs i motion 1999/2000:Fi14 (c), minskas med 300 miljoner kronor för år 2001 och med 250 miljoner kronor för år 2002. För år 2003 bör den av regeringen föreslagna ramen fastställas. Sverige har för få företag och det svenska regelverket är omodernt. Den nya ekonomin kräver grundläggande, enkla och överblickbara regler som kan gälla under en längre tid, och ett enkelt regelverk är speciellt viktigt för de små företagen. Ambitionen att göra det enklare för företagen får dock inte innebära att rättssäkerheten eftersätts. Det är, enligt näringsutskottets mening, av stor vikt att de förslag om förenklade regelverk som lagts fram av Småföretagsdelegationen genomförs och att Simplex-kommissionen presenterar konkreta förslag. Invandrare startar företag i större utsträckning än andra, trots att de ofta möts av en skepsis från banker när de behöver låna pengar. Detta är en typ av diskriminering som måste motverkas, så att fler företag kan startas av invandrare. Arbetsgivarrollen kräver goda kunskaper om det svenska regelverket, och ett enklare regelverk skulle göra det möjligt för fler invandrare att starta och utveckla företag. Det svenska entreprenörsklimatet kan bli avsevärt bättre och bör präglas av inställningen att det är fint att våga, att det är bra att lyckas, att det är accepterat att misslyckas och att det är möjligt att kunna försöka igen.

Näringsutskottet föreslår att de resterande medlen från den s.k. Östersjömiljarden flyttas över från utgiftsområde 24 till utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. Enligt en kartläggning som riksdagens utredningstjänst gjort på näringsutskottets begäran förekommer besvärande brister i hanteringen av Östersjömiljarderna. Resultatet av dessa 550 miljoner kronor skulle bli bättre om den utveckling som pågår i Östersjöländerna stöds. För att ett sådant stöd skall bli effektivt kan det, enligt näringsutskottets mening, inte fortsätta att utgå under nuvarande former, utan bör slussas över till utgiftsområde 7 och tillföras det ordinarie stödet till Central- och Östeuropa.

Genom att sälja ut statliga bolag och använda inkomsterna till att amortera på statsskulden kan räntan på statsskulden minskas rejält. Staten kan då använda dessa resurser till andra områden än räntebetalningar. Regeringen har begärt riksdagens bemyndigande att sälja ut högst 49 % av Telia, men bör i stället bemyndigas att avyttra hela statens aktieinnehav under åren fram till år 2003, varvid en del av de medel som frigörs bör avsättas för utbyggnad av en modern, digital infrastruktur. Enligt näringsutskottets mening bör 60 miljarder kronor avsättas under åren 2001–2003 för utbyggnad av en digital infrastruktur och övriga medel bör användas för att betala av statskulden. Det finns vidare stora rationaliseringsvinster att göra genom en avveckling av Apoteket AB:s monopolställning. Intäkterna av detta kan beräknas till ca 130 miljoner kronor för år 2001, 450 miljoner kronor år 2002 och 500 miljoner kronor för år 2003. Förutom Telia och Apoteket kan utförsäljning också göras av del av den mark som finns i Sveaskog AB samt av Nordbanken Holding AB, Vasakronan AB, SAS Sverige AB och Sturups flygplats. Sammantaget föreslår näringsutskottet en i förhållande till regeringen ökad utförsäljning av statlig egendom med 70 miljarder kronor per år under åren 2001–2003.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

12. Utgiftsområde 24 Näringsliv

Eva Flyborg (fp) anser att näringsutskottets ställningstagande i det rubricerade avsnittet bort ha följande lydelse:

Ramen för utgiftsområde 24 Näringspolitik bör, enligt näringsutskottets mening och i likhet med vad som anförts i motion 1999/2000:Fi15 (fp), minskas med 349 miljoner kronor för år 2001, med 279 miljoner kronor för år 2002 och med 279 miljoner kronor för år 2003. Villkoren för företagandet måste bli bättre. Det regeringen hittills åstadkommit för att förbättra villkoren för företagande imponerar föga. Näringsutskottet anser att problemen för Simplex-kommissionen kan symbolisera vilket förväntningsvärde fortsatta socialdemokratiska förenklingar för företagandet kan ha. Detsamma gäller alla vilande eller upplösta samtalsgrupper med företrädare från näringslivet. Trots att det tycks råda stor enighet över partigränserna om att det behöver bli enklare att starta och driva företag, har alldeles för litet skett för att förbättra villkoren för företagarna. Inte ens när det gäller i stort sett kostnadsfria regelförenklingar – som förenklade blanketter, att införa ett enkelt bokförings- och deklarationspaket för egenföretagare, rimligare F-skatteregler eller införande av en s.k. solnedgångsparagraf – har regeringen lyckats åstadkomma någonting konkret. Det är dags att gå från ord till handling.

Näringsutskottet gör en beräkning av ränteeffekten av försäljning av statliga företag som utgår ifrån att det är möjligt att under perioden 2001–2003 sälja för drygt 130 miljarder kronor mer än regeringen avser att göra. Det mest närliggande alternativet är att sälja hela Telia, vilket enligt de senaste marknadsbedömningarna skulle ge mer än det nyssnämnda beloppet. Om detta av något skäl inte skulle vara möjligt bör statens aktier i LKAB, Nord-

banken Holding AB, AssiDomän AB och Vasakronan AB säljas. Enligt näringsutskottets bedömning bör ränteeffekten det andra året uppgå till minst 2 miljarder kronor, sedan avdrag gjorts för bolagens inleveranser av vinstmedel till staten. Statens aktier i följande företag bör säljas: ALMI Företagspartner AB, AmuGruppen AB, Apoteket AB, AssiDomän AB, Luftfartsverket, LKAB, Nordbanken Holding AB, OM Gruppen AB, Posten AB, SAS Sverige AB, SAQ Kontroll AB, SBAB, SJ, AB Svensk Bilprovning, AB Svensk Exportkredit, Svenska Skeppshypotekskassan, Svenska skogsplantor AB, AB Svenska Spel, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB, Systembolaget AB, Telia AB, Teracom AB, V & S Vin & Sprit AB, Vasakronan AB, Vattenfall AB och Värdepapperscentralen VPC AB. Sammantaget motsvarar detta, enligt en uppskattning gjord av Svenska Arbetsgivareföreningen, ett värde år 1999 på 260–340 miljarder kronor. Försäljningssumman bör användas för amorteringar på statsskulden. Den s.k. Östersjömiljarden var från begynnelsen till allra största delen ett socialdemokratiskt propagandajippo. Projektet har utsatts för en förödande kritik av dem som granskat det och bör snarast avbrytas.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del, medan propositionen och övriga här aktuella motioner avstyrks i motsvarande delar.

Förslag till ramar för utgiftsområdena 19 Regional
utjämning och utveckling, 21 Energi och 24
Näringsliv för åren 2001–2003

1999/2000:NU6y

Belopp i miljoner kronor

UO	År	Regeringens förslag	m	kd	c	fp
19	2001	4 067	– 300	+ 290	+ 225	– 833
	2002	3 204	– 530	+ 320	+ 225	– 833
	2003	3 304	– 910	+ 120	+ 225	– 833
21	2001	2 262	– 1 029	– 542	+ 100	– 1 440
	2002	2 085	– 814	– 549	+ 100	– 1 261
	2003	1 302	– 70	– 543	+ 350	– 915
24	2001	3 197	– 261	– 356	– 300	– 349
	2002	2 977	– 193	– 406	– 250	– 279
	2003	2 895	– 143	– 36	± 0	– 279